

SISÄLLYS

LUKIJALLE 7

Heikki Laitinen: Alkusoitto

KANTELEEN IHME 11

- Suot sorahti, maat vavahti 12
- Kaikki nämä kanteleet! 13
- Kaikki nämä kanteleitten musiikit! 14
- Maailman monimuotoisin soitin 14
- Hiljaisuuden ääniä 15
- Itämeri 17
- Kantele jos uskallat! 19
- Kanteleitten pauhina 19

Heikki Laitinen: Rakas tunnettu kantele

VÄINÄMÖISESTÄ JA KANTELEESTA 23

- Mythologia Fennica 23
- De Poësi Fennica 29
- Om de fordna Finnars Sällskaps-Nöjen och Tidsfördrif 30
- Ensimmäinen julkaistu kantelesävelmä 32
- Soita sormikanteleilla! 35
- Turun Akatemiassa 36
- Samaan aikaan Viipurissa 38
- Upsalan ylioppilaat 41
- Kantele ja huilu 43
- Monrepos 46
- Carl Axel Gottlund ja Ottawa 50

- Kanteletta soittava Tyttö ja Poika 56
- Elias Lönnrot 59
- Kalevalan kantele 64
- Kanteletar 72

RUNOLAULAJIEN KANTELE 77

- Suomen Kansan Vanhat Runot 77
- Pohjoinen kalanluinen kantele 79
- Perttuset ja Maliset 82
- Mekrijärven kilpalaulu 85
- Soittu tungeksen tulesta 88
- Kantelvo sanoin pakasi 89
- Sinisarven laulu 92
- Musiikin mahti 96

KIJTTEKET HERRA CANDELEIJLLA 101

- Agricolan Candele 103
- BIBLIA, Se on: Coco Pyhä Ramattu 108
- Maskun Hemminki 110
- Wanha Wirsikirja 112
- Lauluja ja saarnoja 114
- Elsa Christina Holmsten ja Johan Wacklin 117
- Nyt ylös sieluni 117

KANTELEEN HISTORIAN KÄÄNNEKOHTIA 121

- Koverrettu kantele 121
- Säätyläiskanteleet 131
- Kahdenlaisia koverrettuja 132
- Lautakantele 134

Lönnrotin kanteleet 136
Kromaattinen kantele 139
Viisi kantelemallia 140
Talonpoikainen lautakantele 144
Vuosi 1887: kolme käännekohtaa 151
Oi, kaikuos kantelein 166

Anna-Liisa Tenhunen: Kanteleen suuri nousu

KANSALLISOITTIMENA SINNITTELYÄ 171
»Onko kantele kaonnut, ilomme iäksi mennyt?» 171
Kiertäviä kantelekuuluisuuksia 182
Kantelekeksintöjä, koulutusta ja kuuluvuutta 197

SYMBOLISTA KÄYTTÖSOITTIMEKSI 209
Martti Pokela: Tuumista toimeksi! 209
Kantele kouluun 211
Kanteleliitto 216

KIERTOMATKA MAAKUNTIIN 223
Pohjois-Suomi 223
Haapavesi 230
Kainuu, Karjala ja Kymenlaakso 234
Savo 244
Keski-Suomi 253
Keski-Pohjanmaa 259
Etelä-Pohjanmaa 266
Lounais-Suomi 268
Häme 271
Uusimaa 274

KANTELEEN RAKENTAJIA SUOMESSA 281
Perustan luojia 281
Perinteen jatkajia ja uusia yrittäjiä 289

KANTELEEN NYKYNÄKYMIÄ 295
Kanteleen teemavuosi 2000 295
Koulutuksesta 299
Tuotekehittelyä ja tutkimusta 302
Kantele tänään 304

Pekka Jalanan: Kantelemusiikki

IHANTEELLISUUDEN AIKA 311
»Kaunis kansanlaulu» 311
Kantele nousee estradille 319
Ohjelmisto 321
Tyyli 328
Helmiä 342
Kansallisuusaatteen varjo 351

MURROS 361
Martti Pokela 361
Murroskauden muita uudistajia 368
Haltian opissa ja keltainen lintu Kolumbian joella 374

UUSI TAIDEMUSIIKKI 379
Uusklassismi ja vapaatonaalisuus 382
Minimalismi 403
Jälkisarjallisuus 409
Globaali kantele 417

UUSI KANSANMUSIIKKI 423
Uuskansanmusiikki 423
World Music 426

LÄHDEVIITTEET 434

LIITE: KANTELESÄVELLYKSIÄ 470

LÄHTEET 476

KUVALÄHTEET 492

HENKILÖHAKEMISTO 497

PAIKANNIMIHAKEMISTO 507